

keformája, ami rokonszenvünk elé gátat vetett volna. Ezekből tudtuk meg, hogy a világ sokkal tágasabb és tartalmasabb, mint ahogy azt szűkreszabott tankönyveink elének tárják.

A földrajzi látókör növelése, az iskola és a nevelés szempontja a legfontosabb, amivel a Földrajzi zsebkönyv az ifjúságnak és nekünk is szolgálhat. Tudjuk, hogy emellett a nagyközönség igényeire is gondolni kell a könyvecske tartalmának összeállításánál. A kétféle szükséglet nem mindig egyeztethető, ezért nem is kívánhatjuk, hogy a zsebkönyv minden cikke érdekelje a közép- és középfokú iskola tanulóját. De annál inkább érdekelheti a felnőtteket s itt elsősorban tanulóink szüleire gondolunk. S meg kell állapítanunk, hogy általános nemzetnevelői szempontból a *felnőttek oktatása*, felvilágosítása, a földrajzi kérdések iránti érdeklődésének ébrentartása éppen olyan fontos, mint a diákkori földrajzi oktatás. Mi lenne erre hivatottabb, mint egy jól megszerkesztett és *minél szélesebb körben, minden társadalmi rétegben népszerűsített* földrajzi zsebkönyv.

Az idei Földrajzi zsebkönyvnek egyik fogyatékossága, hogy ismét kevés példányban jelent meg. A másik az, hogy talán nem szeretné magára venni a népszerűség-hajhászás (értjük a terjesztés szélesebbé tételére) vádját. Pedig a kitzűzött nemes cél és a jószándék („*Minden művelt magyarhoz szólnunk és különös szeretettel számolunk a tanulóifjúság érdeklődésével*“) minél tágabb munkálása és gyakorlása nem hiba.

A Földrajzi zsebkönyv tartalma igen változatos és időszerű. Mindenki számára tanulságos, emellett sokat használhatunk belőle földrajz óráinkon is. Legtöbb cikke a mai Európa sorsával és *visszaszerzett területeink* földrajzi, népi és gazdasági problémáival foglalkozik. Mind azokkal, amelyek benne élnek ma mindenki lelkében, de nem mindenkiben megszerezve és tárgyilagosan. Iskolai térképészeti tanításunkat jól kiegészíti az idevágó két cikk és ezek mellékletei. A statisztikai anyag a legújabb eredményeket közli és jól használható. Számos rajz és időszerű térkép emeli a könyv értékét és hozzájárul ahhoz, hogy a közönség, a tanulóifjúság (részükre talán néhány vonzó, színes földrajzi leírás, vagy eseménydús utazási mozzanatok még kedvesebbé tennék a zsebkönyvet), és a földrajztanítással foglalkozó tanárok szívesen fogadják.

Reménykedve várjuk a következő évi könyvecskét, mert bízunk benne, hogy az, mindannyiunk boldogságára ismét új statisztikát közöl és újabb visszatért magyar tájak földrajzi leírásával fog megörvendeztetni.

Udvarhelyi Károly

KÜLFÖLDI TANITÁSI MOZGALMAK.

(Külföldi folyóiratok nyomán.)

1. A magyar gimnáziumok mult tanévi érettségi eredményei Romániában. Romániában az érettségi vizsgálatot erre kijelölt külön vizsgáló bizottság előtt kell letenni. A bizottságok egyetemi tanár elnöke mellett egy-egy központi városban vizsgáztatják a közelében fekvő városok érettségire jelentkező tanulóit. A magyar iskolák tanulóinak az állami iskolák tanulóival együtt kell vizsgáznok, s a teljesen román összetételű bizottságok, ve-

lük szemben ugyanolyan követelményekkel lépnek fel, mint a román anyanyelvű tanulókkal, még a magyar nyelven tanult természettudományokat is román nyelven követelték a vizsgán. A magyarság vezetői évek óta küzdenek a jogtalanság ellen és a román nemzetnevelésügyi miniszter ez évben először megengedte, hogy a nem nemzeti tárgyakból, a tanulók anyanyelvűkön felelhessenek az érettségi vizsgán.

A vizsgákon most is az írásbeli okozta a nagyobb nehézséget és a jelentkező magyar tanulók 30—40%-a már itt bukott el.

A múlt tanév végén tartott érettségi vizsgálatokon az egyes iskolák a következő eredményekkel szerepeltek:

a) a róm. kat. magyar gimnáziumok:

	Jelentkezett	M e g b u k o t t.	Összesen	%	
	írásbelin	szóbelin			
Brassó	10	4	1	5	50
Csikszereda	22	6	3	9	41
Gyulafehérvár	14	7	1	8	57
Székelyudvarhely	11	4	1	5	45,5
Kolozsvár főgimnázium	34	12	7	19	56
„ Mária-num	17	4	3	7	41,2
Összesen	108	37	16	53	49,1

b) az unitárius gimnáziumok:

Kolozsvár	21	13	1	14	66,7
Székelykeresztur	7	1	1	2	28,6

c) A református iskolák közül a marosvásárhelyi kollégium 31 növendéke közül 15 (48,4%) bukott, a nagyenyedi kollégium 14 növendéke közül 10 (71%) bukott.

Az összes magyar gimnáziumok közül tehát a székelykeresztúri gimnázium mutatja a legszebb eredményt, itt már az iskolában megtörtént a gondos kiválogatás, ezért jelentkezett csak 7 tanuló az érettségi bizottság előtt. A leggyengébb eredmény a nagyenyedi református kollégium érte el, ahol a jelentkező tanulók 71%-a bukott el. Ezen iskola tanulói olyan bizottság elé kerültek, ahol egyetlen magyarul tudó bizottsági tag sem volt és így az elnök minden tárgyból román feleletet követelt. Csak a kollégium igazgatójának a tanfelügyelőségen tett tiltakozásra jelölték ki magyar tolmácsot a bizottsághoz és így azután a tolmács igénybevételével feleltek a még hátralevő tanulók magyarul a nem nemzeti tárgyakból.

Az őszi érettségi vizsgálatokat Nagyváradon, Temesváron és Kolozsvárott tartották meg.

Nagyváradon vizsgázott a nagyváradai, mármharosszigeti, szatmári és belényesi fiú- és lányliceumokból összesen 90 tanuló. Ezek közül csak 5 bukott meg.

Temesváron vizsgáztak a temesvári, oravicai és lugosi gimnáziumok tanulói összesen 130-an, akik az írásbelin mind átmentek.

A magyar iskolák legnagyobb része Kolozsvárra lett utasítva. Itt vizsgáztak: a szatmári róm. kat. leánygimnázium, a szatmári református fiúgimnázium, a zilahi reform. kollégium, a kolozsvári reform. leánygimnázium,

a róm. kat. leánygimnázium (Marianum), a róm. kat. főgimnázium, az unitárius főgimnázium, a református fiúgimnázium. A jelentkezett 85 tanulóból megbukott 34 (40%).

2. A német tanítóképző akadémia tanterve és utasítása. Több részlet-intézkedés után, Rust németbirodalmi nevelésügyi miniszter az év elején kiadta az elemi iskolai tanítók kiképzésének tervezetét és részletezte az egyes tárgyakban elérendő célt. A rendelet szerint az akadémia óraterve a következő:

	Szemeszter	1	2	3	4
	heti órák				
Neveléstudomány		3	3	2	4
Jellem és ifjúságismeret (Charakter- und Jugendkunde)		2	2	2	2
Atörökléstan és fajismeret (Vererbungslehre und Rassenkunde)		1	—	2	1
Népismeret (Volkskunde)		1	—	2	1
Általános tanítástan		2	—	—	2
Részletes tanítástan:					
Gyakorlati kiképzés		4	4	4	—
Előadások és gyakorlatok		3	6	5	—
Testnevelés		4	4	3	3
Zenei nevelés		3	2	2	2
Beszédre nevelés		2	2	—	—
Művészi nevelés		2	2	—	—
Munkára nevelés		—	2	2	—
Választott tárgy (Wahlfach)		3	3	2	2
		<hr/>			
	Heti órák összege	30	30	26	17

Az egyes tárgyakra vonatkozólag az Utasítás intézkedései:

a) *Neveléstudomány.* A jelölt képes legyen az életet a nevelés szempontjából figyelni. Helyes elgondolása legyen a német nép nevelési rendszeréről; az államnak, a pártnak és szervezeteinek, a munkaszolgálatnak, a Hittler ifjúsági szervezetnek, az iskolának, a családnak szerepéről a nevelésben; ismernie kell a felsorolt szervek lényegét kölcsönös vonatkozásaikban; tisztázott fogalma legyen az iskola szerepéről a német nép nevelésében, valamint azon sajátos feladatokról és követelményekről, melyeket a nemzeti szocialista állam az iskolától elvár.

Ismernie kell a mult és jelen legfontosabb nevelési rendszereit a német történettel való összefüggésben. Az iskola és a tanítás története, a nevelési rendszerek történetének egyik részlete legyen. Végül ismernie kell a legfontosabb külföldi nevelési rendszereket, főként a külföldi németység nevelési kérdéseit.

b) *Jellem és ifjúságismeret.* A jelölt képes legyen embereket elsősorban gyermekeket megfigyelni és megítélni; nyilatkozataikról, viselkedésükből leányukra és jellemükre következtetni. Első sorban az ifjúság vezetésére vagy az iskolai oktatásra nézve fontos megállapításoknak van jelentőségük. Az általános pszichológia eredményei figyelembe veendőek, annyiban hozzájárulhatnak a gyermek egyéniségének és életkorának megfelelő nevelési és oktatási célok eléréséhez.

c) *Átörökléstan és fajismeret.* A jelöltnek ismernie kell az átörökléstan és fajismeret alapjait és ez alapon meg kell értenie a nemzeti szocialista állam faji törvényeit és népesedési politikáját. Nemcsak a tudomány egyes elméleteit kell tudni, hanem ismerni kell a faji gondolat történelmi és politikai fontosságát és helyes felfogásban tisztán látnia kell, miként fogja az átörökléstan és fajismeret tanulságait a nevelésben és oktatásban alkalmazni.

d) *Népismeret.* Jártasnak kell a jelöltnek lenni a német népismeret alapvonalaiiban és ismernie kell a német erkölcsök és szokások nagy jelentőségét a német nép életében. Tanúságot kell a jelöltnek tenni, hogy a német népismeret valamely speciális részletével (házépítés, viselet, mesekincs, népdal stb.) vagy a német élettér valamely szűkebben határolt részletével alaposabban foglalkozott. Tudni kell, hogy a népismeret megállapításait miként állíthatja a nevelés és oktatás szolgálatába.

e) *Általános és részletes tanítástan.* A jelöltnek jártasnak kell lennie az oktatás, valamint a szervezet legfontosabb kérdéseiben. Ismernie kell az egyes ember nevelésének és oktatásának testi jellembeli és értelmi feltételeit és azokat az utakat, amelyek a nevelés és oktatás céljának eléréséhez a legközelebb vezetnek el.

Ki kell mutatnia a részletes tanítástan gyakorlati kérdéseiben való jártasságát. Saját megfigyelési és tapasztalatai, valamint az idevonatkozó legfontosabb újabb irodalom ismerete alapján véleményt kell nyilvánítani, valamely a tanítás köréből feladott probléma mai állásáról. Helyes áttekintése legyen a tanítási tárgyak elosztásáról és elrendezéséről főként a népiskola szempontjából. Meg kell tudni határozni a népiskola egyes tárgyainak tanítási célját a kevéssé tagozott falusi népiskolát tekintve is.

f) *Gyakorlati kiképzés.* Ezt szolgálják:

1. Tanítások látogatása és az ezekhez fűződő megbeszélések.
2. A jelöltek saját tanítási kísérletei.
3. Iskolai gyakorlat.
4. Előadások a módszertan köréből.

Általános elv, hogy a gyakorlati kiképzés legértékesebb eszköze a jelölt saját megfigyelése és tapasztalata. Ezért a legnagyobb fontossága a tanítás tudatos megfigyelésének, a jelöltek jól elkészített tanítási gyakorlatainak és az ezekhez fűződő megbeszéléseknek van.

g) *Választott tárgy.* Minden jelölt köteles az Utasításban felsorolt tárgyak közül hajlamainak megfelelően egyet kiválasztani és tanulmányai folyamán abból mélyebb tudományos kiképzést szerezni, annyira, hogy ebben a tárgyban önálló tudományos munkára is képes legyen.

Választható tantárgyak: Németnyelv, némettörténet, németöstörténet, népismeret, földtan, biológia, átörökléstan és fajismeret, matematika, fizika, kémia, vallástan, testnevelés, zenei nevelés, művészi nevelés, munkára nevelés (csak férfiak), kézimunka és háztartástan (csak nők).

3. **A tanítóképzés reformtervei Angliában.** Figyelemre méltó, hogy az angol iskola mennyi belső kritikának van kitéve. Legutoljára Wells mondott elítélő véleményt róla, amikor kijelentette, hogy az angol tanítósnágnak új formát kell adni, ha nem akarják, hogy az angol iskola teljesen beroszódjon. Legújabbán két nagyon illetékes helyről sürgetik a tanítóképzés re-

formját: az angol tanítóképzők igazgatói és az angol tanítók nemzeti szövetsége külön-külön fölterjesztésben fejtik ki az angol tanítóképzés reformjára vonatkozó tervüket.

Szinte hihetetlen és az egész művelt világon egyedülálló az a tény, hogy Angliában igen sok a pedagógiai képzettség nélküli tanító. A törvény nem kötelezi az iskolafenntartókat, hogy csak megfelelő képesítéssel rendelkező tanítókat alkalmazhatnak és így a nagyhatalmú Public Schoolok (magánközépiskolák, ahol elemi oktatásban is részesítik a tanulókat) minden gátlás nélkül alkalmazták az iskolában azt, akit ez iskolák igazgatói a tanításra alkalmasnak vélnek. Így azután a minden pedagógiai képzettség nélküli tanítókat az össztanítóság 20%-ára becsülik. Sokan vannak, akik valamely egyetem egy éves pedagógiai kurzusát végezték, vagy elvégezték a felekezetek által fenntartott két éves tanítóképzőt. De sem az egyik, sem a másik nem képesít kimondottan az elemi vagy középiskolában való tanításra, de nem is akadály, hogy akármelyik iskolafajban alkalmazást kap-hasson.

Ezek után érthető a két oldalról is magindult és nyilvánosságra került reformtörekvés, melyek fontosabb pontjai a következők:

a) Az angol iskolában a jövőben csak olyan tanítók alkalmazhatók, akik vagy valamely egyetemen vagy valamely tanítóképzőn rendszeres pedagógiai kiképzésben részesültek.

b) A pedagógiai tanulmányokra való bocsátás feltétele, valamely angol középiskola végzettsége.

c) A pedagógiai tanulmányok tanterve az egyetemen és tanítóképzőn egységes legyen.

d) Az elemi-, polgári- és középiskolai tanítók pedagógiai kiképzése ugyanaz.

e) A tanítóképzők 2 évről 3 évre egészítendő ki. Legalább ennyi időt tartanak szükségesnek megfelelő pedagógiai kiképzésre.

f) Az egyetemeken ma csak szaktudományokkal foglalkozik a jelölt és csak a 4-ik évben foglalkozik pedagógiai tanulmányokkal. Ezt kiegészíti a záróvizsga előtti hat heti tanítási gyakorlat. A reformtervek egységesen azt kívánják, hogy az egyetemen is már az első évben megkezdődjék a rendszeres pedagógiai tanulmány és ez folytatódjék az egyetemi tanulmányok befejezéséig. Kívánják, hogy a jelölt egyetemi tanulmányának négy esztendeje alatt Anglia minden iskolafaját látogatás által megismerje.

g) A kétféle kiképzés (egyetemi és tanítóképzői) egyenrangúságát azal akarják külsőleg is kifejezni, hogy a pedagógiai szakvizsgára közös vizsgáló bizottságot terveznek. A vizsgáló bizottság felerészben egyetemi, felerészben a kerületi tanítóképzők tanáraiból állana. Olyan vizsgarendet kívánnak, amely az egyetemi hallgatónak 4 évi, a tanítóképző hallgatójának 3 évi tanulmány után, a vizsgálatnak megfelelő címet adna. A vizsgálat sikeréhez mártén vagy akadémiai fokot vagy pedig csak tanításra képesítő oklevelet kapna a jelölt. 2–3 évi gyakorlat után jogában állana a tanítónak pár hónapra az egyetemre vagy tanítóképzőbe visszamenni és a szerzett gyakorlati tapasztalatok alapján tanulmányait elmélyíteni és ennek alapján a címét kiegészíteni.

Mindkét terv ragaszkodik a kiképzés párhuzamosságához és a képesítés egyenjogúsításához. Szerintük nem a kiképzés módja dönti el, hogy a jelölt a tanítás melyik fokán használható. Az egyetemről éppen olyan arányban kerülnek ki gyenge tanítók, mint a képzőkből, sőt meggyőződésük, hogy a tanítóképzőt végzetek a középiskolai tanításra is életkítőleg hathatnak. Az alkalmaztatás és kiválasztás joga tehát a jövőben is az iskolák igazgatóinál marad, de a jövőben nem alkalmazhatnának olyan tanítót, akiknek az előírt képesítésük nincsen meg.

4. Az új olasz iskolarendszer. Az olasz iskolát 1922—1924-ben megreformálta Gentile János a fasiszta Olaszország első közoktatásügyi minisztere, aki az addigi passzív tanítás helyére a gyermek tevékenységét állította. A mostani olasz iskolareform egy nagy lépéssel halad tovább, amikor az iskolát teljesen a munka szolgálatába állítja. Ezt az elvet a „La Carta Della Scuola” című rendelet a következőképpen fejezi ki: „A munka, mint szociális kötelezettség, akár szellemi, akár technikai vagy kézimunka legyen az, mindenképpen az állam védelme alatt áll. Ez a munka most a jellem és értelem formálásának processzusában a tanulás és sport mellé társul. A népiskolától a főiskoláig, minden rendű és rangú iskola tantervében méltó helyet kap a „munkára oktatás”. Az elv a legszembetűnőbben abban nyer kifejezést, hogy az iskola 4-ik és 5-ik éve „A munka iskolája” nevet nyer, ahol gyakorlati eszközök alkalmazásával ki kell tenni minden gyermekről, hogy képességei gyakorlati vagy inkább elméleti irányban fejlődnek-e, ami irányt szab a gyermek további iskoláztatásának.

Ebben tűnik ki legjobban az új iránynak a Gentile reformjától való eltérése. Gentile az iskolát mint elszigetelt egységet tekintette, addig az új szabályozás az iskolát teljesen beilleszti a fasiszta egység rendszerébe, hozzákapcsolja a műhelyhez, a munkaszolgálathoz, az ifjúsági szervezetekhez. Ehhez járul az iskolaszolgálat kötelezettsége, ami a 4-ik életévtől a 21. életévig tart, és pedig 4-től 14-ig iskolai kötelezettség, azután az ifjúsági szervezetben a 21-ik életévig.

A Carta szerint az olasz iskola szervezete a következőképpen alakul: A gyermek 4 éves korában az anyaiskolába (Scuola materna) kerül; 6 éves korban az elemi és 9 éves korban a munkaiskolába. Itt két évig a rendes tárgyakon kívül munkaoktatásban is részesül, és így a tanítónak meg vannak az eszközei, hogy megállapítsa, hogy a gyermek alkalmas-e folytatólagos elméleti oktatásra, vagy pedig inkább gyakorlati pályára való-e. A megállapítás alapján a gyermek vagy a hároméves középiskolába, vagy a hároméves ipariskolába kerül. A középiskola már háromtagozatú: inkább elméleti, inkább reális vagy inkább műszaki irányú. A középiskolához csatlakozik az ötosztályú liceum. A liceum szintén három tagozatú: klasszikus, technikai vagy gazdasági irányzattal. A liceumba való fölvétel a középiskolát végzetek szigorú fölvételi vizsgálata után történik. Az évről-évre megismétlődő szigorú vizsgálatok a fölvétel után is minden évben megtizedelik a továbbtanulókat, így azután a liceumot végzett tanulók alaposan megrostálva kerülnek az egyetemre.

A kötelező gyermekkerti látogatás, a munkaiskola és az iskolai szolgálatnak 21 éves korig való kitelése mellett a Carta legfontosabb reformja az

egyetemi vizsgálatok megváltoztatása. Az egyetemre való fölvételhez a jövőben nem elég valamely középiskola végbizonyítványa, a fölvétel az egyetemen tartott fölvételi vizsgához van kötve. Fölvételi vizsga nélkül a liceum humánisztikus tagozatát végzett tanulók csak a jogi, államtudományi és filozófiai fakultásra iratkozhatnak be. Minden más fakultásra való fölvételhez az egyetemen letett sikeres kiegészítő vizsga kell. A reális tagozatból kikerült tanulók az előbb felsorolt fakultásokra iratkozhatnak be előzetesen sikerrel letett kiegészítő vizsga alapján. A technikai tagozatból kikerült tanulók az előbb felsorolt fakultásokra egyáltalában nem vehető fel. Az építészeti, gépészeti és mezőgazdasági fakultásokra kiegészítő vizsga után vehetők fel.

5. A tanulók felügyeletére vonatkozó bírói ítéletek Németországban A tanító köteles a rábizott gyermekeket az iskolában való tartózkodásuk ideje alatt, valamint az iskolán kívül rendezett látogatások, kirándulások alkalmával gondosan felügyelni. Erre a tanítót nemcsak az iskolai rendtartási szabályok, hanem a törvény is kötelezi, amely szerint, akire kiskorúak felügyelete bízva van, az felelős minden kárért, amit a kiskorú akár magán, akár másoknak jogellenesen okoz. Mentessül a felelősség alól, ha a felügyeletet gyakorolta, vagy ha a kár a leggondosabb felügyelet mellett is bekövetkezhetett volna. A felügyelet gondosnak csak akkor mondható, ha az folytonos, ezért a felügyelő tanítónak a gyermekeket rövid időre sem szabad magukra hagyni. Ha bármi okból távoznia kell a gyermekek tartózkodási helyéről, akkor köteles helyettesítéséről gondoskodni.

Nem mentesíti a tanítót a felelősség alól, ha csak jelen van a gyermekek között. A felügyeletnek olyan előrelátó gondossággal kell történnie, hogy lehetőleg elhárítson minden veszélyt. Torna-, sport-, jég- és rődlipályákat előzőleg meg kell vizsgálni használhatóságukra vonatkozólag. Labdajátékoknál gondolnia kell a tanítónak arra, hogy a félreugrott labda tehet-e kárt emberben vagy tárgyban, óvintézkedéseivel ezt lehetőleg el kell kerülni. Természetes mindez a lehetőség határain belül történhetik. A tanító nem vizsgálhatja meg a tér minden négyzetméterét nincs-e valahol mélyedés vagy üvegcserép, amibe a gyermek esetleg beleléphet. A szembeötlő veszélyeket azonban meg kell látnia.

Nem mentesíti a tanítót a felelősség alól az, hogy a gyermekek nem teljesítették parancsát. A tanítónak számolnia kell azzal, hogy a gyermek tilalmakat megszeghet, ügyelnie kell tehát, hogy parancsait teljesítsék.

A német bíróság kimondotta a tanító felelősségét a következő esetekben:

a) A tanító túrta, hogy a gyermekek az iskolaudvaron levő faágakon hintáztak.

b) Megengedte, hogy a gyermekek rődliztak, anélkül, hogy a pályát előzőleg megvizsgálta volna.

c) A tanítást a csengetés után is folytatta és nem jelent meg kellő időben az udvari felügyeleten.

d) A közös kirándulás után a gyermekeket magukra hagyva visszaküldte az iskolába könyveikért.

e) A fürdés után a tanító bement kabinjába és nem ügyelt arra, hogy tilalma dacára nem megy-e valamelyik gyermek vissza a vízbe.

f) Megtiltotta virágok leszakítását, de azért hallgatólagosan túrta.

g) A bíróság általában nem kifogásolta a gyermekeknek bizonyos munkára pl. tornaszerek felállítására, ablakok kinyitására vagy betevésére való felhasználását, de mérlegelte, hogy a gyermek koránál, vagy képességénél fogva alkalmas-e a megbízatás teljesítésére.

Ellenben a bíróság fölmentette a tanítót a felelősség alól:

a) az egyik gyermek a tentába mártásnál véletlenül a tollat szomszédja szemébe szúrta;

b) a kirántulás után a városba érve a gyermekeket szétbocsátva, haza engedte.

6. Középfokú oktatás Izlandban. A középfokú oktatás a 7 éves elemi oktatásna épül. Az elemi iskola 7-ik osztálya után a tanuló a 3 éves középiskolába és innét az ugyancsak 3 éves gimnáziumba kerül. Izland szigetén van 7 középiskola, de csak 2 gimnázium: Reykjavikban és északon Akureiribn. A középiskola tárgyai: izland, dán, angol és német nyelvek, mennyiségtan, szépírás, egészségtan, rajz és kézimunka. A gimnázium két irányú: klasszikus és reál irányú. A klasszikus irányú gimnázium tárgyai izland, dán, angol, német, francia, latin nyelvek és történelem. A reálirányú gimnáziumban a latin nyelv helyett fizika és matematika. A heti órák száma: német és angol nyelv heti 4—4 óra, francia és latin nyelv heti 6—6 óra. A reykjaviki gimnázium középiskolával kapcsolatos tanulóinak száma 225, tanárainak száma 15. A tanárok külföldi egyetemeken nyerik okleveleiket. A reykjaviki egyetemen csak izland nyelvből és történelemből lehet vizsgázn.

A nyári szünet három hónapig tart.

7. A teleirt füzetek. A németbirodalmi közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy az iskolák kötelesek a tanulók teleirt füzeteit gyűjteni. Németországban 10 millió tanuló elhasznál naponként 100.000 kg. füzetpapirost vagyis egy évben 25 millió kg-ot. Ebből az elhasznált papírból egy újabb eljárás szerint elő lehet állítani tiszta fehér papirost 15 millió Márka őrtekben.

8. Új földrajzi atlasz a német iskolákban. A német birodalmi miniszter új atlasz használatát rendelte el az iskolákban. Az új atlasz, amely a folyó tanév elején került az iskolákba 32 lapos és a miniszteri rendelet szerint a valóságot megközelítő képet nyújt. Az atlasz tartalma: 1. A szülőföld (8 oldal). 2. Németország. 3. A német gazdaság. 4. Európa. 5. Az európai államok és népek. A németország külföldön. 6. Az északi tengertér. 7. A keleti tengertér. 8. A földközi tengertér. 9. A földrészek. 10. Az éghajlat. 11. Európa és a világ gazdasági kérdései. 12. Németország gazdasági kapcsolatai a világgal. 13. A németország elterjedése a világban. A németország Amerikában. 14. A fajok telepedési területei, népsűrűség. 15. A föld mint élettér (geopolitikai). 16. A sarkvidék.

9. Az írni-olvasni tudás Jugoszláviában. Mara Matocec horvát paraszt író egy Zágrábban tartott gyűlésen szomorú képet festett elsősorban a horvát nők analfabetizmusáról. Statisztikai adatokkal mutatta ki, hogy Horvátország egyes vidékein az asszonyok 80%-a nem tud sem írni, sem olvasni. Beutazta Boszniát, Dalmáciát és Délszerbiát és mindenütt szinte hihetetlen állapotokra talált. Hivatalos adatok szerint Horvát-Szlavonországban az analfabéták száma 37,7%, míg Bosznia, Hercegovina és Dalmátországban ez a szám 73%-ig emelkedik. Délszerbiában 71% Középszerbiában

63%. Egyes területeken azonban a hivatalos adatokat jóval meghaladják ezek száma.

Szemes Adolf.

LAPSZEMLE.

Magyar Paedagogia. 1939. évi 5. szám. *Kemény Ferenc* ismerteti „A tanulólíjúságnak előkészítő katonai kiképzésére” vonatkozó irodalmat és főbb elveket. Ezeket még az újabban középiskolás tanulókra is kötelező leventeoktatás bevezetése előtt állapította meg. A katonai előkészítés lehető és szükséges minden szerző szerint. A módszerben nincs egységes felfogás. Ebben a munkában a polgári és katonai tényezők együttműködése szükséges. Ennek alapja az „egész ember” kialakítása. Ma a katonai nevelés is lélektani alapokra helyezkedik.

Somos Lajos „A művelődés és az anyagi jólét szerepe a gyermek fejlődésében” cím alatt számol be Egerben végzett kutatásairól. Vizsgálatai kiterjednek a gyermekek korára, szociális viszonyaira, testméreteire és tanulmányi eredményeire. Ezek a tényleges vizsgálatok igazolják azokat a véleményeket, amelyeket vizsgálatok nélkül is mindenki várhat. Minél jobb anyagi viszonyok között él egy gyermek, annál jobb a testi fejlettsége, tanulmányi eredménye, kisebb a halálozási arányszáma nagy átlagban. Meglepő új eredményt ez a vizsgálat tehát egyáltalán nem hozott. Aki sokat és jól ehet, az valószínűleg testileg erősebb lehet. Ahol megvan a tanításhoz szükséges anyagi háttér (pénz és tanuláshoz szükséges milió), ott általában jobb a tanulmányi eredmény. A szegény ember gyereke csak kivételesen juthat előre.

Solyi Antal „A mennyiségtanórai magyarázat problémáiról” szól. Mivel a matematika logikai tárgy, legfontosabb tehát tanításában a megértés. Első lépés a probléma helyes felvetése, beállítása. Ez nem azonos a bizonyítandó tétel elmondásával. Rá kell mutatni arra, milyen tétel lehet alkalmas a bizonyításhoz vezető úton. A bizonyítás legyen logikus felépítésű, kerülni kell a vargabetűket, mechanikus bizonyítás-láncolatokat. Ne legyen minden egyformán fontos, hanem a lényeget ki kell emelni. Amit lehet, szemléltetni kell. Példának felhossa, hogy többet ér, ha egy háromszögben a magasságot piros, az alapot és a rajta levő két szöget barnával húzzuk meg, mintha csak szavakkal jelezsük ezek adottságát és feladatuként tűzzük ki a magasság kiszámítását. Ehhez magunk részéről hozzáteesszük azt a követelményt, hogy amint a tanuló valamilyen mértani természetű feladatot kap, addig semmi más munkához ne fogjon, míg a megfelelő ábrát fel nem vázolta és nem jelölte meg benne az adatokat és a keresendő mennyiségeket. Erre a tanulókat első osztálytól kezdve reá kell nevelni, s természetesen ettől az elvtől eltérnie a tanárnak sem szabad még tanítása keretén belül sem. Ezek a vázlatok körző és vonalzó nélkül történhetnek, s vagy a kiszámítás menetének, vagy a körző-vonalzóval való megszerkesztésnek lépéseit segítenek megkeresni. A háromszög középpontjáról szóló tételt hozva fel például, teljesen helytelennek mondja, ha ez a tanításban így történik: „Tehát van